

Dosarul nr. 3ra-1022/23
2-23142323-01-3ra-14102023

Prima instanță: Curtea de Apel Chișinău (jud.: V. Negru, E. Palanciuc, I. Dutca)

ÎNCHEIERE

19 octombrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Aliona Miron
Ion Malanciuc
Oxana Parfeni

examinând admisibilitatea recursului depus de Marina Tauber,
în cauza de contencios administrativ, intentată la contestația depusă de
Marina Tauber împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale
municipale Bălți nr. 2 cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea
reluării procesului de verificare a dosarului administrativ,
împotriva hotărârii din 12 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 05 octombrie 2023, ora 14:59, prin intermediul poștei electronice, Marina Tauber a depus contestație la Curtea de Apel Chișinău împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Bălți nr. 2 cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea reluării procesului de verificare a dosarului administrativ (f. d. 3-13).

În motivarea contestației, a indicat că la 02 octombrie 2023, a depus la Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Bălți nr. 2 cererea de înregistrare în calitate de candidat independent pentru funcția de primar al mun. Bălți, în cadrul alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023, la cerere fiind anexate actele necesare, inclusiv listele de subscripție cu semnăturile a 1448 de susținători.

La 04 octombrie 2023, Consiliul electoral al circumscripției municipale Bălți nr. 2 a aprobat hotărârea nr. 42, prin care a respins înregistrarea Marinei Tauber în calitate de candidat independent la funcția de primar al mun. Bălți.

A menționat că, autoritatea pârâtă a motivat refuzul de înregistrare în temeiul Dispoziției Comisiei pentru Situației Excepționale nr. 86 din 04 octombrie 2023, potrivit căreia, prin derogare de la prevederile Codului electoral, nu pot participa în cadrul alegerilor locale generale persoane care corespund cel puțin unuia din următoarele criterii:

1) sunt bănuite, învinuite sau inculpate de săvârșirea unor infracțiuni care au fost menționate de către Curte ca argument în contextul declarării neconstituționalității partidului politic;

2) au realizat nemijlocit acțiuni care au constituit argumente reținute în hotărârea Curții Constituționale de declarare a neconstituționalității partidului politic;

3) au fost excluse dintr-un scrutin electoral anterior ca urmare a încălcării principiului transparenței finanțării transparente, iar acest fapt a fost reținut drept argument distinct la declararea neconstituționalității partidului politic;

4) au fost incluse în sancțiunile internaționale reținute drept argument distinct la declararea neconstituționalității partidului politic.

Astfel, autoritatea pârâtă a indicat că reclamanta este inclusă în lista prezentată de Comisia Electorală Centrală și ar corespunde criteriilor de la pct. 1), 3) și 4), motiv din care procesul de verificare a semnăturilor a fost sistat.

A precizat că a fost invitată la ședința Consiliului pentru a participa la examinarea subiectului care o vizează pe data de 04 octombrie 2023, ora 17:30, iar mesajul a fost recepționat după ora 16.00.

Reclamanta a punctat că, la momentul respectiv, se afla în mun. Chișinău și din motive obiective nu reușea fizic să ajungă la timp. În acest sens, a transmis un mesaj președintei CECE mun. Bălți nr. 2, cu solicitarea de a amâna ședința pentru ziua următoare ca să poată participa, să fie audiată și să-și prezinte argumentele.

A obiectat că refuzul de a fi înregistrată a fost motivat de o interdicție de a participa în alegeri, introduse, prin derogare de la Codul electoral, printr-o măsură excepțională prin dispoziția CSE nr. 86 din 4 octombrie 2023.

În opinia reclamantei, autoritatea pârâtă nu putea lua în calcul prevederile menționate în dispoziția CSE care vin în contradicție directă cu toate normele legale existente cu privire la asigurarea unor alegeri libere și dreptul de a fi ales, garantat de art. 38 de Constituție și prevederile Codului electoral.

Or, autoritatea pârâtă, într-un proces administrativ, este obligată să se conducă de principiul legalității, imparțialității, bunei credințe, proporționalității.

Prin urmare, CECE mun. Bălți urma să se conducă exclusiv de normele constituționale și ale Codului electoral, care sunt acte ierarhic superioare unei dispoziții ale unui organ executiv, chiar dacă este însărcinat cu atribuții de a lua unele măsuri de ordin excepțional.

Cu referire la statutul dispoziției CSE și a interdicțiilor aplicate, a menționat că, la data de 24 februarie 2022, Parlamentul a adoptat Hotărârea nr. 41 privind declararea stării de urgență, fiind motivată de faptul declanșării conflictului militar din țara vecină și de pericolul securității regionale.

Parlamentul a acordat împuterniciri CSE ținând cont de prevederile Legii nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, competențele date fiind acordate în vederea soluționării problemelor stringente care decurg exclusiv din situația care a generat instituirea stării de urgență.

Starea de urgență a fost prelungită de mai multe ori. Potrivit notelor informative și declarațiilor Prim-ministrului în plenul Parlamentului necesitatea

prelungirii stării de urgență a fost dictată de ostilitățile militare din Ucraina, suprapunerea cu criza energetică, potențiala criză a refugiaților, fapte ce pot afecta securitatea națională.

De asemenea, s-a menționat că anterior, nici Guvernul și nici CSE nu și-au depășit mandatul și nu au impus alte restricții ale drepturilor fundamentale, precum dreptul la întruniri. Principalele amenințări menționate sunt cele legate de posibilele deconectări de la resurse energetice. Nici în raportul CSE, nici în declarațiile Prim-ministrului din plen nu au fost oferite date și informații prin care s-ar constata anumite amenințări la securitatea națională generate de procesele ordinare de judecată de restabilire la muncă.

A obiectat că normele legale prin care s-a instituit stare de urgență și hotărârea nominalizată a Parlamentului nu au specificat necesitatea măsurilor în domeniul electoral.

Mai mult, Parlamentul a permis desfășurarea alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023, iar interdicțiile de a participa în alegeri nu au nicio legătură cu motivele care au stat la baza instituirii stării de urgență.

În opinia reclamantei, dispoziția CSE nu are forță juridică și nu poate substitui prevederile Codului electoral, or, doar Parlamentul, ca unica autoritate legislativă a statului, poate modifica legislația.

A relevat că principiile enumerate de către Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 17/2020 sunt aplicabile și relevante speței descrise, dat fiind că nu doar Parlamentul urmează să aplice cu precauție instituția stării de urgență, dar în primul rând CSE este obligată să aplice acele competențe delegate cu precauție maximă și doar în strictă conformitate cu motivele care au generat starea de urgență, și doar în cazuri excepționale, atunci când alte măsuri ordinare nu sunt posibile, și nicidecum nu în detrimentul respectării drepturilor fundamentale ale omului.

A susținut că, prin impunerea unor interdicții care nu sunt prevăzute de lege, CSE și-a depășit competența, iar autoritatea pârâtă a ignorat principiile legalității și unei examinări minuțioase a acestui proces administrativ, călăuzindu-se exclusiv doar de unele prevederi subordonate legii.

CECE mun. Bălți nr. 2 nu a aplicat în acest proces nici prevederile Constituției, nici prevederile Codului electoral, în vigoare la data adoptării actului contestat.

Prin prevederile aplicate în privința reclamantei, prin refuzul dreptului de a candida, se anulează un drept fundamental, fiind ignorat testul de proporționalitate statuat expres în art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

Totodată, prin acțiunile abuzive ale CECE mun. Bălți nr. 2 este limitată într-un drept fundamental, și anume dreptul de a fi ales, garantat de art. 38 din Constituție.

Reclamanta a conchis că autoritatea pârâtă, la examinarea acestui proces administrativ, a ignorat prevederile imperative ale Codului electoral și Codului administrativ, iar pentru a aproba actul administrativ defavorabil a aplicat unele prevederi subordonate legii adoptate de un organ care nu avea competențe să reglementeze acest domeniu, CECE aprobând o măsură nemotivată,

disproporționată și în contradicție cu prevederile imperative ale legii și Constituției.

În drept, reclamanta Marina Tauber și-a întemeiat pretențiile în baza art. 2, 22, 38, 76 din Constituția Republicii Moldova, art. 10 alin. (1), 17, 20-25, 189, 191 alin. (3), art. 206 alin. (1) lit. a), 208 alin. (1), 211, 212, 224 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ și art. 68 din Codul electoral.

Reclamanta Marina Tauber a solicitat: 1) admiterea acțiunii; 2) constatarea nulității și anularea hotărârii CECE mun. Bălți nr. 42 din 04 octombrie 2023; 3) emiterea unei noi hotărâri privind obligarea CECE mun. Bălți nr. 2 să reia procesul de verificare a dosarului administrativ în vederea înregistrării reclamantei la funcția de candidat la funcția de primar al mun. Bălți.

Prin hotărârea din 12 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea în contencios administrativ înaintată de Marina Tauber împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Bălți nr. 2 (f. d. 64, 65-82).

În motivarea soluției adoptate, Curtea de Apel Chișinău a reținut că, la data de 04 octombrie 2023, Comisia Electorală Centrală a expediat în adresa Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Bălți nr. 2 demersul nr. CEC 8/3134, cu lista persoanelor care nu pot fi înregistrate în calitate de concurenți electorali în temeiul Dispoziției Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 86 din 04 octombrie 2023, iar în această listă, la nr.87 este inclusă Marina Tauber.

Prin hotărârea nr. 42 din 04 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Bălți nr. 2 cu privire la cererea de înregistrare a Marinei Tauber în calitate de candidat independent la funcția de primar al municipiului Bălți, a fost respinsă înregistrarea Marinei Tauber în calitate de candidat independent la funcția de primar al mun. Bălți la alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023.

În motivarea respingerii cererii, Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Bălți nr. 2 a reținut că, reieșind din raționamentele Hotărârii din 19 iunie 2023 a Curții Constituționale, Marina Tauber cade sub incidența persoanelor bănuite, învinuite sau inculpate de săvârșirea infracțiunilor care au fost menționate drept argument la declararea neconstituționalității Partidului Politic „Șor”.

Totodată, Marina Tauber cade sub incidența persoanelor care au fost excluse din scrutinele electorale anterioare ca urmare a încălcărilor principiului finanțării transparente, iar acest fapt a constituit argument la declararea neconstituțională a partidului politic.

Făcând trimitere la prevederile art. 16 alin. (1), 93, 219 alin. (1), 220 alin. (1), 221 alin. (1), 225 alin. (1), (2), 137 alin. (1)-(4) din Codul administrativ, art. 16 alin. (2) lit. f) subpct. 1)-4), alin. (2¹)-(2⁴), 67, 68 alin. (1) lit. f), (1¹), alin. (5)-(5¹) din Codul electoral, modificat prin Legea nr. 280 din 04 octombrie 2023, în vigoare din 04 octombrie 2023, pct. 1.1 și pct. 2 din Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 86 din 04 octombrie 2023, totodată reținând și constatările Curții Constituționale din Hotărârea nr. 10 din 19

unie 2023 privind controlul constituționalității Partidului Politic „Șor” și anume pct. 110, 120, 169, Curtea de Apel Chișinău a concluzionat că Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Bălți nr. 2 întemeiat a constatat că: 1) Marina Tauber cade sub incidența persoanelor bănuite, învinuite sau inculpate de săvârșirea infracțiunilor care au fost menționate drept argument la declararea neconstituțională a partidului politic; 2) Marina Tauber cade sub incidența persoanelor care au fost excluse din scrutinele electorale anterioare ca urmare a încălcării principiului finanțării transparente, iar acest fapt a constituit argument la declararea neconstituțională a partidului politic.

Prin urmare, prima instanță a conchis că, în speța dedusă judecății, sunt întrunite condițiile prevăzute de art. 16 alin. (2) lit. f) subpct. 1)-4), din Codul electoral, modificat prin Legea nr. 280/2023 din 04 octombrie 2023 publicat în MO nr. 373-375 (8879-8881) din 04 octombrie 2023, care prevede că nu pot fi alese: persoanele care, la data pronunțării hotărârii Curții Constituționale privind declararea neconstituționalității unui partid politic, corespund cel puțin unui dintre următoarele criterii ce au prezentat relevanță în contextul pronunțării hotărârii respective:

1) sunt bănuite, învinuite, inculpate sau condamnate de săvârșirea unor infracțiuni care au fost menționate de către Curtea Constituțională ca argument în contextul declarării neconstituționalității partidului politic;

2) au fost excluse dintr-un scrutin anterior ca urmare a încălcării legislației electorale, iar acest fapt a fost reținut drept argument la declararea neconstituționalității partidului politic;

3) sunt culpabile de comiterea unor fapte ce au dus la includerea acestor persoane în listele de sancțiuni internaționale ale unor organizații internaționale sau ale unor state, iar acest fapt a fost reținut drept argument la declararea neconstituționalității partidului politic;

4) au realizat alte fapte care, fără a se încadra expres în acțiunile prevăzute la pct. 1)-3), au fost menționate ca argumente reținute în hotărârea Curții Constituționale de declarare a neconstituționalității partidului politic.

În același timp, prima instanță a calificat drept neîntemeiat argumentul invocat de reclamantă, precum că a avut parte de un tratament discriminatoriu ca urmare a examinării cererii de înregistrare a candidatului în termeni restrânși, fără a fi audiată în cadrul procedurii administrative.

Or, conform art. II alin. (2)-(4) din Legea nr. 280/2023 din 04 octombrie 2023, publicată în MO nr. 373-375 (8879-8881) din 04 octombrie 2023, în termen de 3 zile lucrătoare de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Inspectoratul General al Poliției, Centrul Național Anticorupție, Serviciul de Informații și Securitate și Procuratura Generală, în comun cu procuraturile specializate, vor realiza examinarea incidenței prevederilor art. I, prin prisma competențelor legale ale fiecăreia dintre autoritățile respective, și vor comunica informațiile relevante Comisiei Electorale Centrale. La expirarea termenului prevăzut la alin. (2), Comisia Electorală Centrală, în termen de o zi lucrătoare, va întocmi lista persoanelor care cad sub incidența restricțiilor prevăzute de prezenta lege și o va comunica organelor electorale, care vor ține cont de acestea și vor asigura

aplicarea restricției în cazul înregistrării concurenților electorali în contextul unor perioade electorale în curs de desfășurare la data intrării în vigoare a prezentei legi, precum și în cadrul oricăror perioade electorale subsecvente. Organele electorale vor realiza, din oficiu, verificarea concurenților electorali înregistrați la data comunicării listei prevăzute la alin. (3) și vor asigura anularea înregistrărilor concurenților electorali care cad sub incidența restricțiilor prevăzute de prezenta lege dacă, la data intrării în vigoare a prezentei legi, nu a expirat termenul legal prevăzut pentru înregistrarea candidaților în contextul unor perioade electorale în curs de desfășurare.

Cu referire la art. 102 alin. (5) lit. e) din Codul electoral, modificat prin Legea nr. 280/2023 din 04 octombrie 2023 publicat în MO nr. 373-375 (8879-8881) din 04 octombrie 2023, prima instanță a constatat că anularea înregistrării se aplică prin hotărâre a organului electoral care a înregistrat subiectul electoral în cazul în care se constată: nerespectarea restricțiilor stabilite la art. 16 alin. (2) lit. c)–f) și nedeclararea acestora de către candidat în condițiile art. 68 alin. (1) lit. f).

Astfel, Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Bălți nr. 2 urma să le aplice prompt și, în virtutea acestui fapt, autoritatea a înștiințat partea de a se prezenta pentru a fi audiată peste o oră și jumătate, dar ultima a solicitat amânarea chestiunii date pentru altă dată pe motiv că nu se poate prezenta, însă cererea acesteia nu a fost admisă și, ulterior, a fost emisă hotărârea de respingere a cererii de înregistrare a Marinei Tauber în calitate de candidat independent la funcția de primar al municipiului Bălți la alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023. Or, anumite motive ce ar confirma imposibilitatea prezentării nu au fost prezentate nici autorității pârâte, nici instanței de judecată.

Cu referire la argumentul reclamantei invocat în cerere, precum că i-a fost încălcat dreptul de a fi audiată, Curtea de Apel Chișinău l-a calificat drept neîntemeiat, or, autoritatea are obligația de a informa partea pentru a se prezenta și a se expune asupra problemei discutate, însă este la discreția autorității examinarea posibilității examinării cererii de înregistrare în lipsa acesteia, ținând cont de circumstanțele expuse.

Mai mult ca atât, în ședința de judecată la examinarea pe fond a cererii de chemare în judecată, din partea reclamantei nu au fost prezentate contraprobe ce ar demonstra netemeinicia includerii sale în lista de interdicție, prin urmare, instanța de fond a constatat ca fiind întemeiată decizia autorității de a examina cererea înregistrării Marinei Tauber în calitate de candidat, în lipsa acesteia, la data de 04 octombrie 2023.

Totodată, reținând prevederile art. 31 și 118 din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții de Apel Chișinău a constatat că hotărârea nr. 42 din 04 octombrie 2023 este motivată, în conformitate cu norma legală expusă în hotărâre, or, sunt indicate argumentele care sunt bazate pe o cercetare amplă a materialelor cauzei și a probelor acumulate, în raport cu poziția părților în procedura administrativă.

În ceea ce privește argumentul invocat de reclamantă precum că prin hotărârea contestată i se încalcă un drept fundamental, și anume dreptul de a fi

ales, Curtea de Apel Chișinău a statuat că, în contextul instituirii stării de urgență în țară prin Hotărârea Parlamentului nr. 41 din 24 februarie 2022, prelungită ulterior, stare care survine potrivit prevederilor art. 1 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, fie în caz de iminență a declanșării sau declanșare a unor situații excepționale cu caracter natural, tehnogen sau biologicosocial, ceea ce face necesară prevenirea, diminuarea și lichidarea consecințelor acestora, fie în cazul existenței unui pericol pentru securitatea națională sau ordinea constituțională, ceea ce face necesară apărarea statului de drept, menținerea sau restabilirea stării de legalitate, este evidentă îndeplinirea cerințelor prevăzute de art. 54 din Constituția Republicii Moldova, dar și de Legea nr. 212/2004, în contextul unor eventuale restrângeri ale drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și cetățeanului.

Curtea de Apel Chișinău a mai punctat că Hotărârea Parlamentului nr. 41 din 24 februarie 2022 privind declararea stării de urgență și Hotărârea Parlamentului privind prelungirea stării de urgență nr. 274 din 21 septembrie 2023 reprezintă acte normative cu forță juridică egală cu a unei legi, fiind acte de reglementare primară.

În acest sens, prima instanță a relevat că atât Constituția Republicii Moldova, cât și Convenția Europeană a Drepturilor Omului autorizează restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți în condițiile legii și ale principiilor generale ale dreptului internațional chiar și în situații ordinare, cu atât mai mult această intervenție a statului este admisă în perioadele unor stări de urgență, de asediu sau de război, când se pune problema existenței unor pericole pentru securitatea națională sau ordinea constituțională, ceea ce face necesară apărarea statului de drept, menținerea sau restabilirea stării de legalitate.

Or, în cazurile date ponderea interesului social colectiv obține o preponderență suplimentară asupra intereselor particulare ale unor indivizi, chiar dacă acestea derivă din prevederile unor acte normative, or, așa cum prevede art. 4 alin. (1) din Legea nr. 212/2004, în perioada stării de urgență, de asediu sau de război, legile și alte acte normative adoptate până la instituirea stării respective acționează în măsura în care nu contravin prezentei legi.

Astfel, pornind de la atribuțiile excepționale pe care le au autoritățile statului pe parcursul unei stări de urgență, cu referire la actele normative/administrative emise de către aceste autorități în perioada stării de urgență, în contextul contestării lor urmează a fi aduse argumente suplimentare care ar proba caracterul nejustificat și disproporționat al lezării unor drepturi ale reclamantei în contextul stării de urgență declarate în țară, și nu într-un context social normal, fapt pe care reclamanta Marina Tauber, la caz, nu l-a realizat.

În consecință, Curtea de Apel Chișinău a concluzionat că hotărârea nr. 42 din 04 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Bălți nr. 2 este legală, iar argumentele invocate de reclamantă în cadrul examinării cauzei în prima instanță nu sunt de natură de a anula actul administrativ contestat.

La 14 octombrie 2023, ora 16:37, prin intermediul poștei electronice, Marina Tauber a depus recurs parțial motivat împotriva hotărârii din 12 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău (f. d. 90-97 verso).

La 17 octombrie 2023, ora 18:45, prin intermediul poștei electronice, Marina Tauber a depus recurs motivat împotriva hotărârii din 12 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea integrală a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei hotărâri prin care să fie obligat CECE a mun. Bălți nr. 2 să reia procesul de verificare a dosarului administrativ în vederea înregistrării Marinei Tauber la funcția de primar al mun. Bălți (f. d. 111-119 verso).

În motivarea recursului, a reiterat circumstanțele de fapt și de drept ale speței, similare celor cuprinse în contestația depusă la Curtea de Apel Chișinău.

Suplimentar, a invocat că hotărârea primei instanțe este arbitrară, iar probele administrate au fost apreciate nerezonabil.

A obiectat că instanța de judecată, în două cazuri similare, a adoptat hotărâri diametral opuse, fapt care denotă că nu este o aplicare corectă a legii și este necesar de a dezvolta jurisprudența Curții Supreme de Justiție în acest sens.

A menționat că instanța de fond în mod eronat a reținut că autoritatea pârâtă a depus diligența de a asigura dreptul la apărare a recurente, fiind invitată la ședință doar cu o oră jumate înainte de începerea acesteia, or, în realitate, nu a fost asigurat dreptul recurente de a fi audiată și dreptul de a prezenta probe suplimentare și să poată să se apere eficient.

Mai mult ca atât, potrivit procedurii legale existente, chiar dacă este contestată, autoritatea administrativă este obligată să acorde timp suplimentar persoanei vizate pentru a veni cu probe care ar demonstra că includerea în lista de interdicții este abuzivă, iar acest aspect a fost ignorat total.

Totodată, prima instanță doar a enumerat prevederile legale care impun restricții, a reiterat unele concluzii din jurisprudența Curții Constituționale, dar a refuzat să examineze argumentele cu referire la corespunderea acestor restricții principiilor internaționale și constituționale cu privire la alegeri libere și dreptul de a fi ales.

De asemenea, instanța de fond nu a elucidat chestiunea privind proporționalitatea acestor restricții într-o societate democratică.

La fel, instanța de fond a ignorat criticile legate de abuzurile și depășirea gravă a competenței din partea Comisiei pentru Situații Excepționale, care, contrar măsurilor care au generat starea de urgență, a impus unele reglementări care depășesc vădit măsurile necesare depășirii consecințelor care au generat starea de urgență.

Instanța de fond a refuzat să dea apreciere încălcărilor dreptului fundamental la alegeri și dreptul de a fi ales în corespundere cu jurisprudența CEDO și standardele internaționale în materie electorală.

A susținut că prima instanță urma să se expună în detalii asupra restrângerii dreptului fundamental de a fi ales nu doar în baza unor norme tranzitorii din dispoziția CSE, dar în baza actelor internaționale la care RM este parte, în

conformitate cu principiile unui stat de drept și cu respectarea principiului proporționalității.

Omisiunea de a analiza argumentele menționate denotă că instanța de fond a încălcat drepturile apelantului la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale.

În opinia recurente, prin omisiunea instanței de fond de a răspunde argumentelor invocate în cererea de chemare în judecată, recurentul este îndreptățit să susțină că hotărârea adoptată nu este suficient motivată și că poziția sa în cauza de contencios administrativ nu a fost examinată în mod echitabil, ceea ce presupune încălcarea art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale.

La 19 octombrie 2023, ora 11:19, prin intermediul poștei electronice, Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Bălți nr. 2 a depus referință la recursul înaintat de Marina Tauber, solicitând declararea inadmisibilității acestuia sau, după caz, respingerea recursului (f. d. 131-134 verso).

În conformitate cu art. 95 alin. (1) din Codul electoral, în perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.

Alineatul 8 al aceluiași articol stipulează că, înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin. (1).

Dispozitivul hotărârii Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat public la 12 octombrie 2023 (f. d. 64).

Conform extrasului din poșta electronică, dispozitivul hotărârii instanței de fond a fost notificat la adresa electronică a recurente Marina Tauber și a reprezentantului acesteia, avocatul Vadim Banaru, la data de 12 octombrie 2023, ora 13:49 (f. d. 83).

Hotărârea motivată a fost notificată recurente Marina Tauber și a reprezentantului acesteia, avocatul Vadim Banaru, la data de 16 octombrie 2023, ora 18:08 (f. d. 86).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererile de recurs au fost depuse la 14 octombrie 2023, ora 16:37 și, respectiv, la 17 octombrie 2023, ora 18:45 (f. d. 89, 110).

Examinând temeiurile invocate în recursul depus de Marina Tauber, în raport cu materialele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 245¹ alin. (1) și (3) din Codul administrativ, recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă

în proces; d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin. (1) lit. d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.

În sensul art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

Alineatul (2) al aceluiași articol statuează la lit. a¹) că, recursul se declară inadmisibil în special când nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹.

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase. Astfel, normele precitate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Completul Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că motivele de casare, invocate în recurs de către Marina Tauber, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ, deoarece se referă la dezacordul recurentei cu soluția pronunțată de către Curtea de Apel Chișinău și nu relevă interpretarea contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural sau că aceasta s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, respectiv nu constituie temei de casare a hotărârii recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, deși temeiul în drept al prezentului recurs este indicat ca fiind art. 245¹ lit. b), d) din Codul administrativ, în fapt, argumentele prezentate în recurs vizează chestiunea ce ține de legalitatea Dispoziției Comisiei pentru Situației Excepționale nr. 86 din 04 octombrie 2023, care nu constituie obiect al contestației.

În plus, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază critic susținerile recurente, precum că autoritatea pârâtă nu a asigurat dreptul la apărare și dreptul de a fi auzită a Marinei Tauber în cadrul procedurii administrative, fapt care ar contraveni garanțiilor unui proces echitabil în sensul art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, or, nici la etapa examinării cauzei în primă instanță, și nici odată cu depunerea prezentului recurs, Marina Tauber nu a fost lipsită de posibilitatea de a prezenta probe care ar confirma imposibilitatea acesteia de a se prezenta la ședința Consiliului pentru a participa la examinarea subiectului care o viza la data de 04 octombrie 2023, ora 17:30.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul depus de Marina Tauber, conține obiecții de fapt și de drept similare celor expuse în contestație, care au fost analizate de către Curtea de Apel Chișinău, fiind apreciate corespunzător.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurente la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în instanța de apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Chișinău și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicării eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Chișinău, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea pretenși argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios

administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, în jurisprudența sa constantă, CtEDO statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Marina Tauber.

Conform art. 98 alin. (1) pct. 4) din Codul electoral, art. 230, 246 din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul depus de Marina Tauber se declară inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

Judecători

Ion Malanciuc

Oxana Parfeni